

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/0042	09 januari 1992
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 02/92)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0042, d.d. 09 januari 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
02/92

(Afgesloten 091000 JAN 1992)

Internationale vredesinspanningen

Op 7 januari is in Kroatië een tweetal helikopters van de EG-waarnemersmissie door een gevechtsvliegtuig van het type MiG-21 FISHBED van de federale strijdkrachten (JNA) beschoten. Een van de helikopters werd totaal verwoest, waarbij vijf leden van de missie de dood vonden. Het incident vond plaats bij Varazdin in het Kroatisch-Hongaarse grensgebied. Vermoedelijk heeft de JNA-vlieger de betreffende vliegtuigen onderschept in de mening dat het om Kroatische wapensmokkel zou gaan. Hoewel het een routinematige EG-vlucht betrof die bij het JNA-opperbevel was aangemeld, is het niet zeker of deze aanmelding ook is ontvangen door de betreffende luchtmachteenheid. Ook is het denkbaar dat de EG-helikopters, die vermoedelijk op weg waren naar de Sloveense hoofdstad Ljubljana, enigszins van hun koers zijn afgeweken. Gegeven het feit dat de transportmiddelen van de waarnemersmissie duidelijk herkenbaar zijn, lijkt het echter uitgesloten dat de helikopters bij vergissing zijn beschoten.

De federale militaire autoriteiten hebben de betreffende aanval toegegeven, maar ten overstaan van de buitenlandse diplomaten in Belgrado benadrukt dat hiertoe geen opdracht is gegeven en dat sprake was van een tragische fout. Zij hebben een diepgaand onderzoek naar de gang van zaken toegezegd en de bevelhebber van de JNA-luchtmacht, KolGen Jurjevic, geschorst. Het is echter mogelijk dat de aanval een provocatie is van een aantal JNA-officieren die het vorige week onder VN-auspiciën tussen Servië, Kroatië en de JNA gesloten vredesakkoord afwijzen. In die optiek zou de aanval deel kunnen uitmaken van een machtsstrijd binnen de JNA. Vooralsnog ontbreken hiervoor echter concrete aanwijzingen.

De leiding van de EG-missie heeft de activiteiten van de missie opgeschort tot van alle partijen garanties zijn ontvangen voor de veiligheid van de missieleiden. Zij heeft echter benadrukt dat het niet in de bedoeling ligt de activiteiten van de missie nu reeds volledig te staken.

Gisteren heeft de VN-Veiligheidsraad een resolutie aangenomen die de komst van 50 VN-waarnemers naar Joegoslavië goedkeurt. Deze waarnemers, die worden onttrokken aan andere VN-vredesmachtsen en waarvan geen Nederlanders deel uitmaken, zullen deels worden gestationeerd in de hoofdkwartieren van de JNA en de Kroatische (para-)militaire organisaties, maar ook deels te velde. Vermoedelijk zal hun taak, naast het toezien op de handhaving van het bestand, vooral zijn gelegen in het verbeteren van het contact tussen de strijdende partijen.

Federale overheden

Gisteren is bekend gemaakt dat federaal minister van Defensie LrGen Kadujevic zijn ontslag heeft ingediend. Volgens Kadujevic had hij reeds op 31 december jl. verzocht om van zijn functie ontheven te worden in verband met zijn verslechterende gezondheidstoestand. Deze verklaring is niet ongeloofwaardig. Reeds geruime tijd circuleerden er geruchten dat hij zeer ernstig ziek was. Daarnaast is denkbaar dat Kadujevic, die een voorstander is van het behoud van

De territoriale integriteit van Joegoslavië, maar geen deel uitmaakt van de radicale Servisch-nationalistische stroming binnen de defensieleiding, niet meer kon instemmen met de actieve steun van de JNA aan de Servische militieën in Kroatië. Het is niet uitgesloten dat het bovengenoemde helikopter-incident, waarvoor Kadujevic formeel de politieke verantwoordelijkheid draagt, de aanleiding is geweest om zijn ontslagaanvraag nu al in de openbaarheid te brengen, voordat het besluit tot de benoeming van een opvolger is genomen.

Tot waarnemend minister van Defensie is benoemd de Chef van de Generale Staf, LtGen Adzic, afkomstig uit de Servische minderheid in Bosnië-Herzegovina en een prominent vertegenwoordiger van de Servisch-nationalistische stroming in het officierskorps. Adzic is bovendien een vooraanstaand lid van de in december 1990 heropgerichte communistische partij. Zijn benoeming tot waarnemend minister is conform de geldende constitutionele bepalingen en houdt geenszins in dat hij de definitieve opvolger van Kadujevic zal worden. De afgelopen jaren zijn de aftredende ministers van Defensie steeds opgevolgd door hun plaatsvervangers. Als deze gewoonte ook nu gevolgd zou worden, zou Adm Brovet tot nieuwe minister van Defensie worden benoemd. Deze geldt als een voorstander van de relatief gematigde koers van Kadujevic. Het is echter goed denkbaar dat de Sloveense nationaliteit van Brovet een hinderpaal voor zijn benoeming zal vormen.

Staatsrechtelijk is de benoeming van een nieuwe minister voorbehouden aan het federale presidium, dat grondwettelijk is samengesteld uit vertegenwoordigers van de zes deelstaten en twee autonome provincies in Joegoslavië. Door de burgeroorlog hebben de afgelopen maanden echter geen plenaire vergaderingen meer plaatsgevonden van het presidium. De vertegenwoordigers van Slovenië en Kroatië zijn uit het presidium getreden, terwijl ook de Macedonische en Bosnische leden niet meer aan de bijeenkomsten deelnemen. De vier resterende, (pro-)Servische leden van het presidium komen nog wel regelmatig bijeen en presenteren zich als het legitieme presidium, dat ook het opperbevel over de JNA voert. Naar verwachting zullen zij zich gerechtigd achten een opvolger van Kadujevic te benoemen en daarvoor een pro-Servische functionaris selecteren.

De regeling van de opvolging van Kadujevic wordt verder gecompliceerd door het feit dat de federale regering feitelijk niet meer bestaat en de zittingen van het federale parlement, waarvan het mandaat overigens reeds geruime tijd verlopen is, nog slechts worden bijgewoond door (pro-)Servische vertegenwoordigers. Desondanks is het denkbaar dat Servië de benoeming van een nieuwe MinDef door dit (romp)parlement zal willen laten bekrachtigen.

Het is niet zeker dat Adzic uiteindelijk tot opvolger van Kadujevic zal worden gekozen, omdat hij sterk wordt geïdentificeerd met de eigenmachtige inzet van de JNA tegen Kroatië en Slovenië van begin juli 1991, die met name van Kroatische zijde is omschreven als een "verkapte militaire coup". Een eventuele benoeming van Adzic tot minister van Defensie zou het vredesproces kunnen compliceren. Een compromiskandidaat is mogelijk LtKolGen Negovanovic, die eind december werd benoemd tot minister van Defensie van de republiek Servië. Negovanovic vervult tevens een functie in de Generale Staf van de JNA en geldt als een medestander van Adzic. Hij beschikt evenwel over grotere diplomatieke vaardigheden dan Adzic en is de afgelopen maanden regelmatig opgetreden als woordvoerder van het opperbevel van de JNA.

Servië

De Servische president Milosevic heeft gisteren een ontmoeting gehad met Babic, de president van de "Republiek Krajina", die zegt alle door Serviërs gedomineerde gebieden in Kroatië te vertegenwoordigen. Tussen beiden bestaat grote

onemigheid over de uitvoering van het jongste akkoord dat op 3 januari onder VN-auspiciën is gesloten tussen Servië, Kroatië en de JNA. Op grond van dit akkoord is niet alleen een staakt-het-vuren van kracht geworden dat in grote lijnen nog steeds gerespecteerd wordt, maar is ook besloten tot de volledige demilitarisering van de Krajina en de stationering van een VN-vredesmacht in dit gebied. Babic, die geen partij is bij dit akkoord, wijst de ontwapening van de diverse militieën in dit gebied van de hand en heeft benadrukt dat de Serviërs in Kroatië een VN-vredesmacht als bezettingsmacht zullen beschouwen en als zodanig ook tegemoet zullen treden. Milosevic heeft er volgens officiële verklaringen bij Babic op aangedrongen alsnog in te stemmen met het bovengenoemde vredesplan, omdat dit de beste garantie zou bieden voor de veiligheid van de Serviërs in Kroatië.

Conclusie/voorzicht

Het neerschieten van een EG-helikopter eerder deze week zal vermoedelijk geen negatieve invloed hebben op de internationale vredesinspanningen met betrekking tot Joegoslavië, maar lijkt wel het ontslag van federaal minister van Defensie Kadijevic te hebben verhaast. Het is denkbaar dat het incident verband houdt met verdeeldheid binnen de JNA over de te volgen koers met betrekking tot het jongste vredesakkoord en derhalve duidt op een machtsstrijd binnen de JNA-top. Vermoedelijk zal het federale romppresidium als opvolger van Kadijevic een vertegenwoordiger van een meer uitgesproken pro-Servische koers kiezen.

Er zijn aanwijzingen dat het Servische bewind bereid is druk uit te oefenen op de Serviërs in Kroatië om het meest recente vredesakkoord te aanvaarden. Het is echter allerminst zeker dat laatstgenoemden hieraan gehoor zullen geven.